

Juliol + Agost 1986

Núm. 2

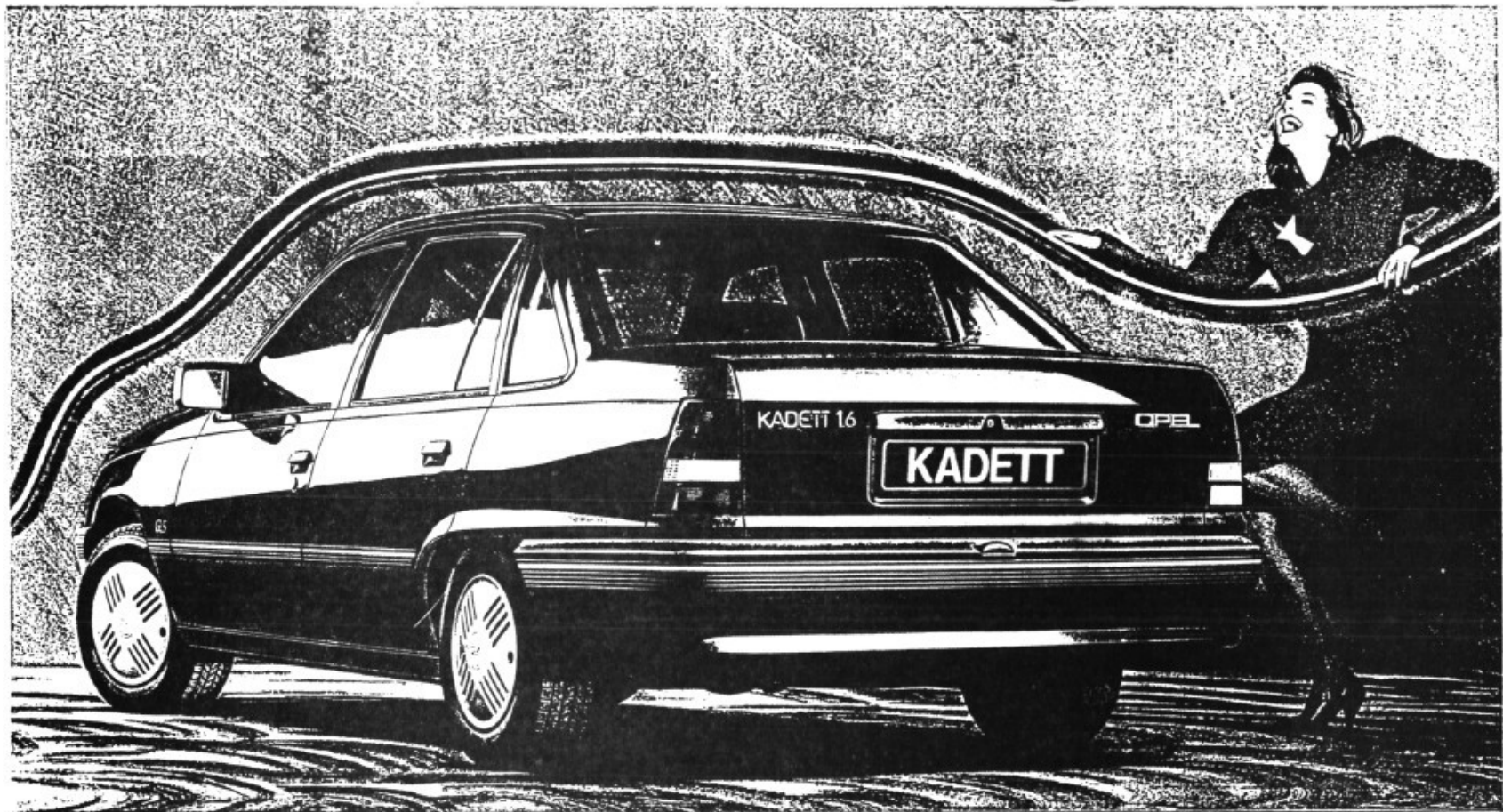
Preu - 100. Pts.

innca

revista

Nuevo Opel Kadett. La línea a seguir.

INCA CENTRO AUTO, S. A.
CONCESIONARIO OFICIAL

Avda. Alcudia, 73 - INCA (Balears)

☎ Oficinas - Ventas: 503486 - Taller y Recambios: 505021

Siga la línea de la ingeniería alemana.

OPEL
INNOVACIONES EN MARCHA.

SUMARI

PORTADA: Fotocomposició de Miquel Angel Quetglas	pàg 15 : PROGRAMA DE LES FESTES DE SANT ABDON
pàg 4 : EDITORIAL	pàg 20 : NORMALITZACIO LINGUISTICA A INCA (Jaume Armengol)
pàg 5 : CARTES A INCA REVISTA	pàg 25 : PASSATEMPS (Maria del Mar Pons)
pàg 6 : FESTES A MALLORCA (Immaculada Cortès)	pàg 26 : ESPORTS (Pere Castelló)
pàg 8 : ENTREVISTA AL REGIDOR J. BUADES (Antoni Armengol)	pàg 28 : POESIA (Antoni Alomar)
pàg 10 : ENTREVISTA A MAGDALENA ADROVER (Jaume Armengol)	pàg 29 : LLIBRES (Jeroni Salom)
pàg 14 : AMB SA BUSCA DINS S'ULL	pàg 30 : LA BONA CUINA (Immaculada Cortès)
	pàg 31 : FOTO DEL MES

(BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO)

inca
revista

Apartat de Correus 156, INCA

Nom i cognoms:

Carrer:

Telèfon:

Població:

Província:

DESITJ SUBSCRIURE'M A PARTIR DEL NUMERO ☐ PER UN ANY (11 núms.) AMB QUOTA DE: Subscriptor-col.laborador (1500 pts) ☐ Subscriptor (1000 pts) ☐.

Faré efectiu l'import mitjançant: ☐ TALO BANCARI ADTJUNT n°

☐ DOMICILIACIO BANCARIA

☐ GIR POSTAL n°

Senyors, els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta atenguin els rebuts que els presentarà INCA REVISTA per al pagament de la meva subscripció.

TITULAR DEL COMPTE:

BANC/CAIXA

n° COMPTE

n° LLIBRETA

AGENCIA

Adreça:

Població

DATA

SIGNATURA

EDITORIAL

A nivell d'Estat el PSOE guanyà les eleccions generals i obtingué la majoria absoluta, talment com preveïen les enquestes. El desgast que lògicament implica el govern l'afectà relativament poc; perdé 18 diputats. El PSOE a nivell d'Estat no tenia alternativa, és cert, però el poble li atorgà un vot de confiança perquè pugui dur a terme el seu programa.

Però no fou la victòria del PSOE la notícia important o almanco la més important. Cal esmentar el ressorgiment d'en Suárez, el fracàs estrepitos del PRD i l'augment del vot nacionalista a Catalunya, CIU passava de 12 diputats a 18, i al País Basc, on el PNB, EE i Herri Batasuna s'enduïen més del 70% de l'electorat. Destacant l'augment del nacionalisme d'esquerra i radical que representa Herri Batasuna, la qual cosa hauria de fer meditar els nous dirigents del PNB.

Tanmateix s'ha manifestat arreu una tendència general al vot d'esquerra. Fins i tot a la conservadora Mallorca el vot de progrés ha augmentat considerablement.

També a Inca guanyava el PSOE, essent el partit més votat amb molta de diferència, la qual cosa es contradiu amb el color del consistori actual. El PRD, el partit del batlle, era superat gairebé pel CDS. El PSM a Inca obtenia el més baix marge de vots des que s'establí la democràcia, ara en farà més de 10 anys, la qual cosa obliga a una severa autocrítica. I IU no aconseguí aglutinar el vot de CCOO.

Hem de felicitar al guanyador i hem d'esperar que sàpiga complir el compromís contret. Però sobretot hem de felicitar al poble que, amb la seva actitud de maduresa, consolida la democràcia, el marc necessari per resoldre els problemes dels ciutadans, de les regions i de les nacions de l'Estat.

NOTA DE REDACCIO

En el número 1 de la nostra revista, i per error, va aparèixer en portada l'anagrama de l'Associació de la Premsa Forana. INCA, REVISTA no és membre d'aquesta Associació encara que sol·licitarà ésser-ho tot d'una que pugui.

INCA, REVISTA : número 2. JULIOL 1986

REDACCIO I CONFECCIO: Jaume Armengol, Jaume Gual, Francesc Dalmau, Antoni Armengol, Immaculada Cortès, Bernat Forteza, Damià Perelló i Jaume Payeras.

SUPERVISIO LINGUISTICA: Bernat Forteza, Jaume Gual i Jaume Armengol.

FOTOGRAFIA: Miquel Angel Quetglas.

COL.LABORACIONS: Foto Payeras, Antoni Alomar, Pere Castelló, Maria del Mar Pons i Jeroni Salom.

ADMINISTRACIO: Cati Ferrà i Margalida Massanet.

COMPOSICIO: Miquel Angel Quetglas.

IMPRESSIO: "Apóstol y Civilizador", Petra.

DIPOSIT LEGAL: PM 451-1986

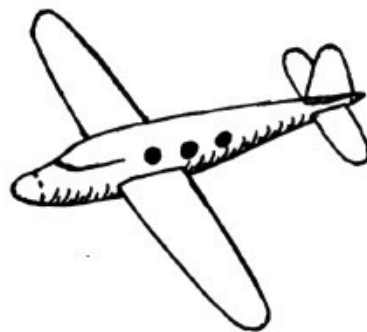
EDITA: INCA, REVISTA. OBRA CULTURAL D'INCA. Apartat de Correus 156. Tf 50 12 25.

Cartes a

inca

revista

La Secretaria de la Juventud de CC.OO. de Inca quiere a través de este comunicado informar a todos los ciudadanos, y en especial a los jóvenes de Inca de lo que ha sido la celebración del "I FESTIVAL DE MUSICA ROCK -CIUDAD DE INCA", estando dispuestos a hacer una valoración de lo positivo y también, por qué no, de lo negativo que haya podido tener dicho festival.

No podemos empezar sin agradecer a quienes en un principio se mostraron favorables en la colaboración de dicho festival, pero debemos criticar de forma enérgica el incomprensible cambio de postura del alcalde de Inca D. Antonio Pons quien en un primer momento se mostró favorable a la colaboración y posteriormente haría todo lo posible dos días antes de la celebración del festival por suspenderlo. No esperamos que el alcalde de Inca se parezca en nada al por desgracia desaparecido alcalde de Madrid D. Enrique, quien fue, pese a sus años, una persona que supo impulsar la iniciativa de los jóvenes poniéndose él mismo a la cabeza y bautizando con el término de "movida" dicha iniciativa ganándose con su forma de hacer y pensar la admiración y confianza de todos los jóvenes; pero tampoco esperábamos que el alcalde de nuestra ciudad tuviera un concepto tan degradante de los jóvenes que sienten atracción por un determinado tipo de música, y a los que en reiteradas ocasiones ha tachado de drogadictos, borrachos y maleantes. No, Sr. Alcalde, los jóvenes en general y los de Inca en particular no son eso. A los jóvenes hay que ofrecerles algo, un trabajo, una oportunidad de que

puedan ser ellos los protagonistas sin que se sientan manipulados, en definitiva hay que entusiasmarlos. Ya basta de llevar más-caras acusando a los jóvenes de fumarse un porro y callarnos ante quienes hacen el negocio con el tráfico, basta de decir que los jóvenes son vagos cuando en realidad no se les da trabajo, y basta también de vivir de espaldas hacia los problemas de los jóvenes, y de actuaciones que intenten cortar cualquier iniciativa.

Con el festival que Vd. Sr. Alcalde quería suspender, los jóvenes hemos demostrado que servimos para algo más que para fumarnos un porro o para que se nos mire con malos ojos, en ese festival no pasó nada, no hubo la esperada violencia, para no haber, no hubo ni una pequeña disputa, lo único que los jóvenes hicimos ese día fue poner durante unas horas una nota distinta en nuestra ciudad y si el miedo a cualquier alboroto es el motivo que tiene Vd. para querer suspender un festival, le aconsejaríamos que empezara por suspender todos los partidos de fútbol de alevines hacia arriba, ya que en cualquier partido de fútbol existe más violencia que en el festival que celebramos; pero a nadie en su sano juicio se le ocurriría suspender todos los partidos de fútbol por el miedo a un altercado; el miedo Sr. Alcalde es mal consejero.

No le vamos a pedir que esté a la altura del "viejo profesor"; nos contentaremos con que nos deje trabajar.

jaime estrany

equipos para oficina

Diada Llompart, 79 Tel. 801510

INCA - Mallorca

D.M.I. 47942661

DISTRIBUIDOR
OFICIAL

RICOH

COPIADORAS

HERMES

ESCRITURA ELECTRONICA

mobel linea, s. l.

MUEBLES OFICINA

festes a mallorca

Les festes d'estiu a Mallorca comencen el mes de juny i acaben els darrers dies de setembre.

Comencem el 13 de juny, festa de Sant Antoni de Pàdua, que la celebren a Artà, d'ella cal destacar la Ballada dels Cavallets, que n'és ben coneguda i admirada.

El 24 de juny, dia de Sant Joan Bautista, fan festa a Mancor de la Vall, Muro i Sant Joan. A aquest darrer lloc fan aquest dia La Festa del Sol qui Balla. Aquesta festa té un caire totalment popular, s'hi fan exposicions de productes del camp, animals, flors, etc. i demostracions de tondre amb tisores.

A Búger, Andratx, Port d'Alcúdia, Esporles i Sóller fan festa el 29 que és Sant Pere.

I la darrera de juny és el dia 30 a Marratxí que celebren Sant Marçal.

Ja entrem dins el juliol i són els alcudiençs que el dia 2 pugen a fer festa a la Mare de Déu de la Victòria. A Campanet el mateix dia celebren la festa de Sant Victorià.

La Mare de Déu del Carme, dia 16 de juliol, ens convida a anar a festa a Calvià, Porto Cristo i al Port d'Andratx, tots ells llocs mariners.

Després ve Santa Margalida el dia 20. Aquesta santa és la patrona de Felanitx i també la de Santa Maria del Camí.

El 25 s'escau la diada de Sant Jaume a molts punts de l'illa, a Binissalem, Alcúdia, Algaida, Calvià, Sa Pobla i Santanyí.

A Valldemossa el dia 28 fan festa a la Beateta Santa Catalina Tomàs. Celebren una cavalcada amb el Carro Triomfal presidit per una nina, diferent cada any, que representa la Santa Mallorquina als seus anys d'infància, mentre van cantant la coneguda cançó "Sor Tomasseta on sou..." Antigament, a meitat del segle passat, tots els confreres que havien contribuït amb una quota formaven una Concòrdia i cada un d'ells tenia dret o opció a un tortell i al fet que el Carro Triomfal s'aturàs davant casa seva per entonar uns versets dedicats a la Beata.

Els Sants Patrons Abdon i Senén només tenen anomenada i devoció al poble d'Inca que el dia 30 de juliol en celebra la diada.

El dia 2 d'agost, festa de Nostra Senyora dels Angels, "La Patrona" com diuen a Pollença. Aquest dia és especialment interessant el simulacre dels "Moros i cristians" en commemoració de la gesta heroica d'en Joan Mas el 31 de maig de 1550 contra els pirates Turcs.

Dia 10 d'agost, Sant Llorenç, patró de Selva des de la fundació de la Villa, al segle XVI.

Entre la Mare de Déu d'agost i Sant Bartomeu, celebren el seu Sant Patró: Alaró, S'Arracó, Santa Ponça, Campos, Cala Ratjada, Sencelles, Porreres, Sineu i Puigpunyent.

El dia 24, Sant Bartomeu, és festa a Ses Sali-

nes, Capdepera, i Montuïri. A Montuïri aquest dia ballen els Cossiers danses de les més antigues de Mallorca. Els Cossiers els formen sis dansaires, la Dama, que actua de directora de la dansa, i el dimoni. Algunes de les danses més conegudes són L'Oferta, que la ballen dins l'església a la Missa Major, i els Mocadors que la ballen acompanyant les autoritats. Totes aquestes danses solen acabar amb el triomf del bé damunt el mal, el bé simbolitzat per la Dama que posa el peu damunt el dimoni tirat per terra.

El 28 és Sant Agustí i a Felanitx és costum antic la ballada d'unes danses medievals dels Cavallets, que són uns quants joves vestits amb unes carcasses que tenen forma de cavall. Aquest ball se desenvolupa realitzant diverses evolucions: Processó, Cadeneta, Rotlo, etc.

El primer diumenge de setembre hi ha al poble de Santa Margalida la cèlebre i popular processó de La Beata, declarada d'interés

turístic. Aquesta processó consisteix en una desfilada de carrosses i nombrosos grups de joves i al·lots, nins i nines vestits de pàgesos, portant una gerra a la mà, el dimoni els pren les gerres i les va trencant als peus de la Beateta al llarg de tota la proces-

só. Vàries bandes de música van tocant tot el temps la tonada de la coneguda cançó "Sor Tomasseta".

Immaculada Cortès

jaime estrany

equips para oficina

Bisbe Llompart, 79 Tel. 501510

INCA - Mallorca

D.M.I. 42942642

DISTRIBUIDOR
OFICIAL

RICOH

COPIADORAS

HERMES

ESCRITURA ELECTRONICA

mobel linea, s. l.

MURILES OFICINA

LLORENÇ VIVES I MIR
ANTONI VIVES I MIR

ASSEGURANCES

ASSESSORAMENT

**ECONOMIC, CONTABLE
I FISCAL**

**CARRER MAJOR, 20
TELÈFON 50 49 88 - INCA**

Midas

ARTICLES DE MODISTERIA

Bisbe Llompart, 39 - Tel. 50 54 63 - Inca

INCA TEMPS DE FESTES

Entrevista amb Josep Buades, regidor

Vivim uns dies en què el poble d'Inca s'està preparant per anar-se'n de vacances. Mentre tant l'Ajuntament fa les darreres gestions per enllestir el programa de festes de Sant Abdon i Sant Senén.

Fa més de vint anys que les nostres festes patronals estaven ben considerades a nivell de Mallorca. Inca s'omplia de gom a gom per a veure la cursa de toros, per anar a ballar a les famoses verbenes; mentre una massa d'infants i joves participava als jocs populars, carreres de joies, carreres pedestres, trencadissa d'olles, etc., o bé anaven darrera els caparrots i la Revetla pels carrers del nostre poble.

Però ara tot ha canviat, la gent se'n va d'Inca. Les nostres festes no atreuen a la gent.

Perquè ens parli del programa d'enguany hem entrevistat al regidor de festes del nostre Ajuntament Sr. Josep Buades.

P.- Sr. Buades, em podria dir, en primer lloc, quin pressupost té destinat l'Ajuntament per a les festes de Sant Abdon i Senén?

R.- Per enguany el pressupost és aproximadament de 8 milions de pessetes. Si bé part d'aquesta quantitat es recuperarà amb la cursa de toros, amb el recital de Joan Manuel Serrat, o amb el festival còmico-musical "el bombero-torero".

P.- Sens dubte hi ha dues maneres d'entendre les festes d'un poble, una seria les populars, l'altra a base d'espectacles. Què entén vostè per festes populars? Creu que les d'Inca ho són?

R.- El temps ha canviat, i hem hagut d'adaptar-nos a les noves èpoques. El jovent que és el qui assisteix més als actes vol grups moderns i que vagin a to amb la vida actual.

P.- No creu que si l'Ajuntament demanàs la col·laboració d'entitats culturals i recreatives les festes podrien gaudir d'un caire més popular i tal volta podrien sortir millors?

R.- No s'ha fet de moment, però es pot pensar per propers anys. Podria ésser una experiència.

P.- No creu que les activitats culturals durant aquestes festes podrien ésser més potenciades?

R.- Fer activitats culturals en aquestes èpoques és anar a un fracàs. A Inca durant aquest dies no hi ha ningú.

P.- Des de fa uns anys l'Ajuntament pareix que ha oblidat els infants, al manco els típics jocs populars infantils que es feien en els nostres carrers han desaparegut de les nostres festes. Perquè?

R.- Estan previstes activitats infantils, com és ara un festival amb pallassos i il·lusionistes a la plaça Espanya.

P.- Quins atractius tendran aquestes festes per a aconseguir que la gent hi assisteixi?

R.- Creim que la programació és prou interessant perquè la gent es mobi-

litzi i participi en les festes, sobretot s'han de destacar una sèrie d'actes, així el recital de JOAN MANUEL SERRAT que actuarà dia 24 a les 22 h. a la Plaça de Toros, el grandios espectacle còmico-taurí "El bombero-torero", la gran cursa de "rejoneadores" amb MANUEL VIDRIE, ANGEL PERALTA i ANTONJO IGNACIO VARGAS, o l'actuació a la verbera de dia 26 del grup OBJETIVO BIRMANIA, la vetlada teatral de XESC FORTENZA amb l'obra "Triunfos d'oros", la revista "Fresc i fresques", etc.

P.- Voldria dir alguna cosa més al poble d'Inca?

R.- Repetiré allò de sempre, si no hi ha la participació dels inquers les festes quedaran descafeïnades. L'Ajuntament fa un gran esforç per a donar un bon programa de festes, la majoria dels actes són de franc. Esperam que els inquers facin acte de presència, ja que aquestes festes es fan amb els doblers del poble.

Antoni Armengol

FOTO M. A. QUETGLAS

BAR CA'N BIEL

TAPAS VARIADAS
Y BOCADILLOS

Capitán Cortés, 17 - Tel. 50 36 31 - Inca

Heladeria

LOS VALENCIANOS

helados artesanos

BONES FESTES

mayor 23 tl. 504793 inca

jaime estrany

equips para oficina

Bisbe Llompart, 79 Tel. 501510

INCA - Mallorca

D.M.L. 42947862

DISTRIBUIDOR
OFICIAL

RICOH

COPIADOR

HERMES

ESCRITURA ELECTRONICA

mobel linea, s. l.

MURILLES OFICINA

Magdalena Adrover,

una inquera de veres

Romanen assegudes al cap del mollet, just davant l'illot d'Alcanada. Gronxen llurs cames nues a dos pams escassos de l'aigua quieta. Els dolls del sol llepen el trespol remull, i la llum pobre d'aquesta tarda, filtrada a través d'un atapeït sedàs de xiprers nans i ullastres ajupits su-ran la mar, m'enlluerna i em dificulta la visió. Però en alçar una mica més els ulls i posar-ne l'esment, puc resseguir nítidament una taringa de rostres bruns retallant-se contra el gris brut de l'horitzó.

Mentre un bot de rem, potser una beta, creua davant la meua vista, pens que gairebé segur devien ésser prop de les quatre de la tarda quan vaig adreçar-me a ca na Magdalena Adrover, un personatge inquer popular i amarat d'inconfusible personalitat. Ens havíem de veure a casa seva i si no feia una mica de via, faria tard.

Na Magdalena és una dona franca, sincera, diu les veritats que solen fer mal i extraordinàriament oberta. De vegades contradictòria, però sempre fidel a ella mateixa, al seu món sorprenent. Coneix fonament el seu poble i, perquè l'estima de debò, sap de les seves virtuts, però no en defuig els múltiples defectes.

Vaig enfilem carrer Major amunt. Escometia un camí que d'al.lot vaig recórrer caramulls de vegades. Aquells trajectes nocturns els iniciava al carrer de la Pau, devers Sa Catòlica, llavors baixant cap al Born, a mà dreta, just davant on ara es dreça

l'oficina de contribucions, en el mercat cobert; allà mateix on hi havia un celler que hi davallaven amb mitja dotzena d'esglaons de pedra viva, molt alts.

Les record prou bé, aquelles nits de tardor, a la sortida de classe de ca don Miquel Soler. Aleshores, sempre que passava per davant del celler, presentia que qualcú rera les vidrieres rosegades pel corc o potser ocult en les llòbregues cavitats d'un soterrani proper, m'observava insistentment. Amagat en l'obscuritat farcida de lladrucs i bellumes, en la immediatesa d'un entorn desolat, gairebé inhòspit, m'hi atansava amb les mans balbes i el cor estret, i esclafava el nas contra la superfície glaçada dels cristalls.

El local era mig a les fosques en aquelles hores. El terra, empedrat de vell, brut i humit, era guarnit de dues filades de voltes de cel enreferides, més aviat baixes i rabassudes, dessota de les quals s'hi arregleraven grans bótes de vi, alguna de ben esbutzada. Ran d'una graonada de fusta que es vessava sobtadament en un porxo ple d'ormeigs inútils, quatre homes de mitjana edat, un dels quals portava davantal de fil, seien al redós d'una taula ennegrida i greixosa, estibada de vasos i plats de test, bruns.

La casa de na Magdalena Adrover roman paret per paret amb la Residència d'Ancians Miquel Mir. Les baules són immòbils, fixes, així que vaig optar per picar la porta amb la mà plana.

Na Magdalena m'obre la porta i, cordialment, m'estén la mà. Sé que m'aprecia, que també apreciava mon pare. Em sobta fortament l'entrada, un museu d'estimats records, però només li dic que em sap greu haver arribat tard. Me mena a una saleta petita, ran d'una camilla. Sempre costa un xic de trencar el gel, la tibantor dels primers instants.

Se sorprèn que no li adreci cap pregunta concreta.

-M'interessa molt més una conversa -li dic.

S'enfada perquè la tract de vostè, la qual cosa és una norma en mi. Li proposo un tracte:

-Jo no li diré de vostè, si vostè fa el mateix.

Es nega. I seguim dient-nos de vostè.

Parlam d'Inca.

-Molts de pics sent nostàlgia del passat, una forta enyorança que em dol -li dic.

-El present sempre és millor que el passat -m'enfloc a inesperadament.

Li coment que moltes vegades, anant pel carrer, em sent estrany en el meu poble. Tanta de gent que no conec...

-A mi també em passa, això, però malgrat tot pens que era necessària la vinguda de peninsulars i d'altres mallorquins. Inca era un poble tancat, classista i egoista amb escreix. Una societat

retrògrada, en definitiva. Ara és més igualitària i més oberta.

Me la mir estranyat, car el que acaba de dir em sorprèn de bo i de veres.

-Consider que Inca, amb l'arribada dels peninsulars, ha canviat per bé. De fet ens han donat una lliçó de com resoldre la supervivència.

Li dic que potser Mallorca ha estat per a totes les persones que volen treballar la veritable terra promesa, un paradís. I que a Inca hi ha dues societats diferenciades, entre d'altres coses per l'idioma. Que cap de les dues fa res de cap a una autèntica integració.

-Sí, en això té raó, vostè. És precis que els peninsulars s'integrin, formant tots una sola societat, mallorquina. Però de vegades hi ha resistències massa fortes que arriben al fanatisme.

-Al fanatisme que és una altra manera de fer feixisme -li específic.

-Sí. A pics, en les reunions de la tercera edat, al local de l'Ajuntament, damunt del mercat nou, s'arriba al límit que per una sola persona no es pot parlar en mallorquí. És indignant, això. Tanmateix la societat inquera ha canviat per bé. Recordi els patriarcats i matriarcats de la nostra infantesa, els prejudicis. Recordi la senyora Sand, l'amant de Chopin, la seva estança a Valldemossa, què en deia de nosaltres...

-Quan li he dit que de vegades desconeixia Inca, no solament em referia a les persones sinó a l'entorn - li he insinuat-.

-Encara que Inca ha canviat per bé, jo que la societat inquera és més oberta que mai, la qüestió urbanística ha canviat per mal. Ens l'han destrossada, la nostra Inca. Però el desastre més gran fou l'enderrocament de la plaça dels porcs, avui de Mallorca. Vaig tenir un gran disgust. Fins i tot em semblà que em prenien alguna cosa meva, molt estimada.

Hem fet silenci. Me l'observ asseguda al seu seient de repòs, immersa en la penombra que ens enrevolta. De sobte na Magdalena s'ha aixecat, m'ha dit alguna cosa pel baix i ha sortit de la petitíssima estança, per un portal del fons. Mentre sóc sol faig una ullada al meu voltant i record que na Magdalena, tot d'una en entrar a casa seva, m'ha dit que per a ella hi ha dos mons: el de fora, del carrer, i el de casa endins. Magdalena necessita sentir-se enrevoltada de tots aquests objectes, seus i del seu marit difunt, Joan Llinàs, "Es Ferreret", com li diu ella. Necessita sentir-se acompanyada de tots els seus fòtils amarats de records i d'història, còmplices del matrimoni, molt allunyat de la mesquina i hipòcrita societat illenca d'antany.

Na Magdalena, al final de la conversa, em mostraria la seva casa fil per randa. I no vull negar que en vaig sortir impressionat d'aquell esplet d'ormeigs de ferro, cares de guix, munyèques que

amb el seu immobilisme compo-
nien un quadre inèdit per a
mi. Però he de reconèixer que
tots aquells objectes, l'univer-
s interior de na Magdalena
Adrover, posseïen la força
precisa per a isolar-la del
quotidià, que moltes vegades
protegien el seu ésser d'un
exterior a pics inhòspit i
agressiu.

La conversa deriva cap
a la figura d'Antoni Mateu,
l'últim batlle republicà
d'Inca.

*-Fou una persona ex-
cel·lent, un home extraordinà-
riament agradable, inquiet i
un bon batlle.*

Em diu, emperò, que per
a ella el millor batlle d'In-
ca, de la República ençà, fou
en Beltran, del partit Repu-
blicà Radical. Qued una mica
estranyat. I li dic que jo el
vaig conèixer quan tenia la
boteria davant la farmàcia,
al carrer Major. Em contava
que en haver de venir en Fran-
co a Mallorca, ell s'havia de
presentar a la caserna més
propera i restar allí o re-
clòs a casa seva.

-Però vostè va ésser de
"Falange Española"-li dic.

Em repeteix que també
al darrer d'en Franco i en
José Antonio hi va haver gent
que anava de bona fe i que
ignorava moltes de coses. Em
conta que ella s'afilià a
F.E. durant el darrer període
de la República. Que fins i
tot fou una activista. Rient,
em diu, que a pics llançava
propaganda falangista dins ca-
don Antoni Mateu. I em conta
que "l'Escultoret", que tre-
ballava just davant el sorti-
dor de benzina de Cas Ferra-
ri, fou qui l'afilià a F.E. i
li ensenyà la doctrina de Jo-
sé Antonio.

També el vaig conèixer,
"l'Escultoret", jo. Era un ho-
me petit, seriós, que tallava
el bacallà dins F.E. de
Mallorca, un peix gros del
feixisme, deien. Na Magdalena
afirma que era un home honest.

-Però vostè que tre-
ballava a Can Duran- li dic-
devia saber que no tot era

honest ni de bona fe en el
bàndol que recolzava el fei-
xisme. El mateix mestre Du-
ran, per signar el manifest
de recolzament als escriptors
catalans i a l'idioma que ens
agermana, malgrat ésser molt
dretà, fou perseguit. El seu
fill Llorenç Maria Duran,
d'Esquerra Republicana, fou,
crec, condemnat a mort. N'An-
toni Mateu fou afusellat al
cementiri de la Ciutat de
Mallorca per causa de la lli-
bertat i els drets del nostre
poble, juntament amb Emili
Darder, també d'Esquerra Repu-
blicana, n'Antoni Qués i el
diputat del PSOE n'Alexandre
Jaume. El mateix Bernat Fava
i tants d'altres- li dic ami-
gablement.

Em diu que ella hi anà
de bona fe i que el cas d'An-
toni Mateu fou un crim irrepa-
rable.

Na Magdalena Adrover ha
fet poesia. Parlant de poesia
ens vessam en la figura d'en
Miquel Duran. Na Magdalena va
fer feina a Can Duran. Allí
va conèixer n'Antoni Pons,
l'actual batlle d'Inca, en
Jaume Serra i especialment el
seu marit. Em diu que va co-
nèixer fonament els Duran i
que mestre Duran l'estimava
de veritat. Recorda les visi-
tes d'en Costa i Llobera i en
Miquel Ferrà. L'amistat perso-
nal amb na Maria Antònia Sal-
và. En serva un grapat de car-
tes, de la gran poetessa
mallorquina.

*-No hi ha res de més
bell- em diu de sobte na Mag-*

*dalena- que anar a Lluc a
peu un vespre de lluna. Així
ho afirmava mestre Duran. Mai
no hi he pogut anar, jo.
-Se'n queixa.*

M'assegura que tots els
que van fer feina a Can Duran
sentien un veritable amor per
la llengua catalana.

-Tem la mort, vostè?-
li pregunto a corre-cuita.

No s'ho pensa gens ni
mica, car tot d'una em respon:

*-No, no la tem gens.
Tot a l'inrevés.*

Em diu que té molta de
fe.

*-Només de vegades he
arribat a dubtar de Déu, i és
quan pens en la fam, en la
fam del tercer món. Quan pens
que nosaltres tiram alegre-
ment els diners i tants de
sers se moren de fam.*

Li pregunto si se sent
política. I em diu que no,
que no ho és gens, política.
Que la seva política en tot
cas aniria enfocada vers la
justícia i la pau, cap a la
no violència.

*-Crec que el món sovint
perd o si més no oblida l'es-
cala de valors.*

Me la mir de prim en
compte i em remoc en el
seient, un xic neguitós. In-
tent de dur la conversa cap a
Inca. Na Magdalena em recorda
el carrer Major, els innúmers
amors que allí es varen des-
pertar...

*-Les al.lotes en el meu
temps anàvem de tres en tres
i en veure l'al.lot que inte-
ressava ens posàvem a un can-
tò de la taringa. Aleshores
la música tocava i tocava
sens demai. Els nostres di-
vertiments consistien a anar
a veure arribar el tren. L'es-
tació era de gom a gom, esti-
bada. L'he enyorat molt, el
tren.*

Somric. La deix que se-
gueixi el seu monòleg, com si
es trobàs sola.

-També he enyorat "Es

pou de Valella", "Es clot des Carril", "Es Llenegadissos". Per cert que al pou de Valella hi rentaven la roba dels qui acabaven de morir.- fa una pausa, alena a fons, em mira de reüll i segueix.- També he enyorat la pasturada dels xots de Pasqua. I l'amo en Salat...

-L'amo en Salat?- li pregunt.

-Sí, anava amb una bicicleta i duia una canya, amb la qual encenia els llums dels carrers, devers l'època de la festa de les llanternes.-riu- I el saig que de vegades anunciava pels cantons del poble que hi havia peix fresc a la peixeteria... Tantes coses...

-Però així i tot vostè s'estima més la Inca d'avui que la d'ahir- li dic.

-Sí, de molt. La joventut d'avui,- la responsable,

és clar,- és millor que la meua. Sap el que vol. És més lliure i més sana.

I em torna a parlar del matriarcat, de l'autoritat dels pares sobre els fills, l'estretes que les duïen llavors a les al.lotes. El dol durant anys...

-Deplorable- afirma.

-Què és el que més odia en les persones?- faig, al vol.

-La traïda i la deslleialtat.

Ens hem aixecat dels seients i na Magdalena comença, orgullosa, a mostrar-me arreu la seva casa, el seu paradís. Mentre em mostra col.leccions i obres de ferro forjat, busts de guix del seu marit difunt que viu, em diu, per tots els racons de la casa, li pregunt:

-Com passa les hores del dia?.No s'ho pensa.

-No en perd cap d'hora. No em basten les 24 hores del dia, ni em bastarien si els dies en tinguessin 48. Quan no faig res d'actiu, gaudesc de la solitud, de viure en mi mateixa.

Mentre pujam l'escala, ornada la paret de busts de persones que jo he conegut i que m'impressionen una mica, em diu que només tem la malaltia i el dolor. I que odia la supèrbia. La modèstia és la mateixa dignitat de la persona, afirma solemne.

Em mostra una avantpassada seva de la qual el meu padrí de les fonts, el germà major de mon pare, s'hi enamorà.

-No té por de viure tota sola, enrevoltada de tants records, de tantes formes que poden semblar vivents?- li dic mentre contempl un esplet de munyques que estiben un preciós llit de caoba.

-Tot això és la meua alegria, el meu alliberament.

Em diu, després, que en Jaume Serra, n'Antoni Pons, el Pare Colom i en Joan Capó són els seus amics, els que aprecia més.

L'ombra dibuixa bubotes pel trespol del carrer quan fineix l'entrevista, la conversa sucosa. No se sent ni una ànima, llevat del miular gemegós d'un moix que lleuger s'amaga dessota un cotxe, a la cantonada de les monges de la Caritat.

M.A. QUETGLAS FOTO FOTOLIA Coll i Coll

FERRETERIA COLL

Rec a goteig i per aspersió
Productes per a les plagues del camp
Manetes de portes

Avinguda del Bisbe Llopart, 189-191 - Carrer des Tren, 38 - Tel. 50 08 92
Plaça Santa Maria la Major, 13-14 - Tel. 50 04 86 - INCA (Mallorca).

Amb sa busca dins s'ull

Breviarí de notícies amb pla de conya

Les notícies més rumo-
roses del més de juny varen
ésser el fútbol, les elec-
cions i, a Inca, el tràfic
de drogues. De cocaïnes i
heroïnes molt de sarau, pe-
rò oficialment de veritat
res de res.

Hem sabut que durant
l'estada a Inca del Molt
Honorable Gabriel Cañellas,
amb motiu de les festes de
Crist Rei, els carrers esta-
ven adornats amb fems. Qui
va preparar tal benvinguda,
l'Ajuntament o l'Associació
de Veïnats?

En Bernat Ramis s'aco-
miada de l'Ajuntament d'In-
ca. Un abraç, amic nostre.

Ens han dit confiden-
cialment que a les properes
eleccions municipals s'hi
presentaran dues candidatu-
res independents encapçala-
des respectivament per Llo-
renç Rigo i Antoni Pons.

Què en serà de n'An-
gel Garcia i en Miquel
Payeras a les properes elec-
cions?

Els plens són el lloc
ideal per badallar a Inca.

Lees cadires de
l'Ajuntament serveixen tam-
bé per assistir a les fes-
tes particulars d'un regi-
dor de la majoria d'UM.

De normalització lin-
güística per part de l'ajun-
tament, res de res. En cas-
tellà tot que és "la lengua
del Imperio".

És quasi segur que
n'Andreu París encapçalarà
la llista del PSOE a les
properes eleccions municipals.

Vénen les eleccions!
UM d'Inca llança la casa
per la finestra i es gasta
14 milions per les festes
de Sant Abdon. Creim que es
podrien gastar en coses més
profitoses.

Nostre batlle està
trist, que tindrà nostre
batlle? Diuen que nostre
batlle està així d'ençà de
les eleccions generals.

jaime estrany

equips para oficina

Bisbe Llompart, 79 Tel. 501510

INCA - Mallorca

D. N. I. 43947862

DISTRIBUIDOR
OFICIAL

RICOH

COPIADORAS

HERMES

ESCRITURA ELECTRONICA

mobel linea, s. l.

MUEBLES OFICINA

jaime estrany

equips para oficina

Bisbe Llompart, 79 Tel. 501510

INCA - Mallorca

D. N. I. 43947862

DISTRIBUIDOR
OFICIAL

RICOH

COPIADORAS

HERMES

ESCRITURA ELECTRONICA

mobel linea, s. l.

MUEBLES OFICINA

**L'Ajuntament d'Inca
desitja als veïnats
i visitants**

Bones Festes!

īnca
revista

QUE MOLTS D'ANYS

POGUEM FER FESTA

PROGRAMA DE FESTES

DIJOUS, dia 24

22:30 = A la Plaça de Toros, Recital de JOAN MANUEL SERRAT.

DIVENDRES, dia 25

21:30 = A la Plaça de Toros, grandióspectacle còmicotaurí "EL BOMBERO TORERO"

DISSABTE, dia 26

18:00 = PETANCA. Partides preliminars que es jugaran al "CAMPET DES TREN".

18:00 = A la Plaça de Toros, cursa de "rejones" amb MANUEL VIDRIE, ANGEL PERALTA i ANTONIO IGNACIO VARGAS. Els sis braus seran de la ramaderia HIERRO, SAYALERO y BANDRES d'Algeciras.

18:00 = A la Piscina Municipal, IV campionat de Balears de natació "PROMESAS", patrocinat pel Consell Insular de Mallorca i organitzat pel Magnífic Ajuntament amb la col.laboració de la Federació Balear de Natació.

18:30 = Al Poliesportiu Municipal, campionat de FRONT-TENNIS.

20:00 = Corregudes de JOIES al Carrer Major per tots els nins d'Inca. PREMIS ESPECTACULARS.

20:30 = A la Plaça d'Espanya l'habitual concert a càrrec de la banda UNIO MUSICAL INQUERA sota la direcció dels mestres D. Vicenç Bestard i D. Rafel Martínez.

21:30 = I TORNEIG CIUTAT D'INCA de futbol. Partit al Camp Nou.

23:00 = A la Plaça de Mallorca, actuació fora corda dels grups OBJETIVO BIRMANIA, QUARTZ, RIMEL i BOHEMIOS.

DIUMENGE, dia 27

16:30 = A Son Bordils (km 4 de la carretera INCA-SINEU) tir de COLOMS puntuable pel campionat de Balears.

17:00 = A les pistes de "Sport Inca", semifinals individuals, masculina i femenina del tradicionalíssim torneig "J. M. Palma".

17:30 = Corregudes de cavalls a l'hipòdrom de Son Bordils.

18:00 = A la piscina municipal, darrera jornada del IV campionat de Balears de natació "Promesas" i repartiment de trofeus.

20:00 = A la Plaça d'Espanya, actuació còmica de Clowns i Il·lusionistes per a tots els nins de la comarca; amb el grup de RENI HEMERI.

21:30 = Al Camp Nou, partit de futbol corresponent al I TORNEIG CIUTAT D'INCA.

21:45 = Cursa de cintes, en bicicleta, al Carrer Major.

22:30 = La REVETLA D'INCA actuarà a la Plaça d'Espanya sota la direcció del mestre D. Jaume Serra.

23:00 = A la Plaça de Toros, vetllada teatral amb la Companyia de XESC FORTEZA que posarà en escena l'obra "Trumfos d'oros".

23:30 = A la Plaça de Mallorca, ball i música amb ORQUESTA BAHIA i LOS VALLDEMOSA.

DILLUNS, dia 28

18:00 = Ciclisme a la Gran Via de Colon.

18:00 = PETANCA, vuitens de final a les pistes del "CAMPET DES TREN".

19:30 = Disputa del tercer i quart lloc del torneig de futbol "Bartolomé Durán".

20:00 = A la Plaça d'Espanya un altre concert de la Banda UNIO MUSICAL INQUERA.

21:00 = Monumental trencadissa d'olles amb immenses sorpreses a la Plaça de Mallorca.

21:30 = Gran FINAL del torneig de futbol "Bartolomé Durán".

22:30 = A la Plaça d'Espanya una altra meravellosa actuació, de la REVETLA D'INCA.

23:30 = Nit de cançons mallorquines, amb l'actuació de TONI MORLA, SIS SOM i COANEGRA.

DIMARTS, dia 29

15:30 = Circuit cicliste als carrers Bisbe Llompart, Campet des Tren, Germanies, Sant Domingo i Jaume Armengol. Es disputarà el XLVI trofeu "PEDRO BESTARD" i hi participaran corredors de totes les categories.

18:00 = Semifinals i Final del torneig de PETANCA.

20:00 = CERCAVILA amb la Banda de cornetes i tambors de la SALLE, "majorets", CAPARROTS, XEREMIES i la REVETLA D'INCA, que passarà per la Plaça de Santa Maria la Major i carrers centrals.

21:30 = Un altre partit de futbol corresponent al I TORNEIG CIUTAT D'INCA.

23:00 = A la Plaça d'Espanya actuació estel·lar del magnífic conjunt MUSICA NOSTRA.

23:30 = NACHA POP, LOS JAVALOYAS i GEMINIS a la Plaça de Mallorca.

DIMECRES, dia 30

9:45 = Esclatada de coets i cercavila de les Bandes UNIO MUSICAL INQUERA i LA SALLE.

11:30 = A la Plaça de Santa Maria la Major amollada de coloms a càrrec de la SOCIETAT COLOMBOFILA d'Inca.

11:45 = Les autoritats i els ciutadans visitaran, com és costum, la Residència "MIGUEL MIR".

12:15 = Partits finals del campionat de FRONT-TENNIS de 2ª i 1ª categoria, i dobles.

18:00 = A les pistes del club "SPORT INCA", finals del campionat de tennis, torneig "J. M. PALMA".

19:00 = Repartiment dels trofeus del torneig de PETANCA.

20:30 = A la Plaça d'Espanya, actuació de l'escola de Ball de Bot sota la direcció de D. Jaume Serra.

22:30 = A la Plaça d'Espanya el darrer concert de les festes a càrrec de la Banda UNIO MUSICAL INQUERA.

23:00 = GRAN REVISTA COMICA MUSICAL a la Plaça de Mallorca, "En verano frescos i frescas".

1:00 = A l'Avinguda dels Reis Catòlics, FOCS ARTIFICIALS i TRACA FINAL.

VIAJES ANTIBES

G. A. T. 579

C/. Obispo Llopart. 40 - Tels. (971) 50 43 11 - 50 43 50

Galerías Moll Vell — INCA (Mallorca)

LES OFRECE:

- = Venta de billetes de Iberia y Transmediterranea.
- = Reservas de hoteles, charters, coches de alquiler, etc...

VIAJES ANTIBES

SU AGENCIA DE VIAJES EN
INCA Y COMARCA

Clavells
can Llorenç Rigo

Carretera Palma Inca
Telèfon - 50 46 90

AGENCIA SEGUROS GENERALES

Inca

Carrer del Bisbe Llopart, 40-1ª

(tf: 50 43 50)

Cooperativa Pagesa de Mallorca

Avinguda dels Reis Catòlics, 53

INCA Mallorca Tel 503124

CAIXA RURAL
PROVINCIAL DE BALEARS

ASOCIADA AL BANCO DE CREDITO AGRICOLA

SERVEIS CENTRALS

Palma de Mallorca Gran Via Arista, 1 Polígon S. Castelló 20 77 00-62

OFICINA PRINCIPAL

Palma de Mallorca Plaça Major, 11

21 00 67

DELEGACIONS A MALLORCA

Campus del Port	c. Cruz, 13	65 03 74
San Poble	c. Espigolera, 14	54 08 58
Porretes	c. L'Almoina, 31	64 71 65
Menacor	Pça. Rabón Lhull, 5	55 30 12
Felanitz	c. Miquel Bordoy, 6	58 03 62
Son Carrió	c. Mossén Alcover, 22	56 93 13

DELEGACIONS A EIVISSA

Eivissa	c. Isidor Macabich, 45	30 45 08
S. Eulalia del Rio	c. del Mar, s/n.	33 08 85

DELEGACIÓ A MENORCA

Mercedal	c. Dr. Llançó, 54	37 50 30
----------	-------------------	----------

NORMALITZACIÓ

LINGÜÍSTICA

A INCA

de Miquel Duran al II CONGRÉS INTERNACIONAL a Inca

N'és impossible d'esbrinar el quefer i la lluita per a la normalització de la llengua i la cultura catalanes a la nostra ciutat, si hom no es detura davant de tres fites cabdals. Aquests tres punts de referència, que endrecen l'eix entorn del qual ha voltat la lluita a Inca per a la normalització cultural i lingüística al llarg d'aquest segle, corresponen a tres moviments socio-culturals que, malgrat llur idèntica finalitat, serveixen intactes les seves característiques, llurs actituds socials i polítiques ben diferenciades.

El primer d'aquests tres moviments inquer i del qual arranquen els altres dos, giravolta a l'entorn de la figura d'en Miquel Duran i Saurina, el qual n'és alhora fundador, nervi i ànima. Es basa, doncs, en l'obra social i

periodística de mestre Duran. El miracle, tanmateix, d'un sobtat i pertinaç ressorgiment de la nostra llengua escrita fou possible mercès a l'esgotadora i sovintment incompresa tasca del tenaç impressor inquer; el qual, gairebé tot sol, assoliria que la seva ciutat tingués una premsa digna, però sobretot en català, que encara és molt més important. Altrament no hem d'oblidar la insistència, la caparrudesa d'en Duran en la creació d'entitats i grups, en general íntimament relacionats amb l'Església Catòlica i àdhuc depenents d'ella, els quals de mica en mica varen aconseguir el seu objectiu: prosselitisme del mallorquinisme i del catolicisme en la vida quotidiana del poble, car en Miquel Duran i Saurina fou un catòlic integral. Cal assenyalar, així mateix, la transcendental influència del catala-

risme de dretes i del pensament de certs representants de l'Església de Catalunya sobre mestre Duran i la seva obra. N'és ben palesa l'admiració que en Duran va sentir envers Prat de la Riba, ideòleg del catalanisme tradicional i fundador de la Lliga Regionalista de Catalunya; i, entre d'altres, per Torras i Bages.

Aquells grups i entitats fundats per Miquel Duran varen esdevenir, si més no indirectament, moviments actius envers la defensa de la llengua i la cultura catalanes, sempre, és clar, des-sota del vist-i-plau de l'Església Catòlica. Encara que després ens endinsarem breument en el si de totes i cadascuna d'aquelles entitats, hem d'esmentar, per la seva importància i significació, el "Cercle d'Obrers Catòlics", fundat per Duran el 1900, entitat fortament impregnada de mallorquinisme, espipellades culturals i, evidentment, fidel a la doctrina social de l'Església; "L'Harpa d'Inca", fundada el 1921 i d'altres menors.

En Miquel Duran i Saurina va néixer a Inca un 25 de març del 1886 i hi va morir el 28 de febrer del 1953, als 87 anys. Home de fortes conviccions, neguitós i amb clares qualitats creatives. Encara que va escriure poesia (la seva obra cabdal és "Flors de Roella"), el veritable mèrit radica, a més de la seva obra socio-cultural i periodística, en el seu constant voler saber, fer i formar. "La seva obra socio-cultural -diu el seu fill, en Llorenç Maria Duran- supera en molt la poètica". Però aquest mèrit l'hem de multiplicar si pensam que en Miquel Duran i Saurina fou un autodidacte.

En Duran fou, en definitiva, un ser agraït al seu poble i a la seva terra, i per això de ben jove pressentí que aquella gratitud només podia ésser expressada en la pròpia llengua. Decidit, l'autodidacte s'esforçà per aprendre un català que aleshores encara no era normalitzat per Pompeu Fabra ni posseïa la riquesa que li va donar en Josep Carner.

En referir-nos a l'obra socio-cultural de mestre Duran, per força haurem de tornar esmentar el "Cercle d'Obrers Catòlics", una mescla d'assegurances socials, prosselitisme del catolicisme, formació cultural de tipus literari i musical fonamentalment, una mena de sindicat a l'estil del de "La Pau" de caire paternaliste, a diferència dels sindicats inners de llavors: "La Justícia" i "El Progrés" de caire anarquistes, majoritaris a Inca, car no hem d'oblidar que la nostra ciutat fou batejada com a "bressol del libertarisme proletari de Mallorca".

Més endavant i amb la col·laboració d'en Jaume Albertí, fundà i presidí "L'Harpa d'Inca" que encara perdura i gaudeix de bona salut.

Envers la seva obra periodística, només tenim temps de citar-la, però així i tot ens adonarem de l'enorme tasca que va realitzar en Duran en aqueix camp, aquell inquer que semblava inesgotable. "Es Ca d'Inca" que va tenir dues èpoques, l'estiu del 1901, la primera, i del maig del 1903 al juny del 1904, la segona. "El Hogar" del novembre del 1902 al maig del 1903. "La Bona Causa", del 12 de juny del 1904 al 2 de desembre del 1905; "Ca nostra", també amb dues èpoques: la primera que va del 1907 al 1914, i la segona del febrer del 1919 a l'agost del 1929; "La Veu d'Inca" que durà del 2 de gener del 1915 al 13 d'abril del 1918.

Però per comprendre l'abast dels sacrificis que va haver de fer mestre Duran per a fundar, treballar, escriure i editar tots aquells periòdics, basta recordar només les paraules d'en Llorenç Maria Duran quan diu: "el 1929 en Miquel Duran, havent-ho sacrificat tot als seus ideals, estava econòmicament acabat".

// CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGVA CATALANA 'MCMVI 86

En Miquel Duran fou un home honest, fidel al seu poble i a ell mateix, als seus sentiments nacionalistes i religiosos. Conservador, va simpatitzar amb el maurisme. En efecte, sortí elegit regidor de l'Ajuntament d'Inca el 1920, inclòs com independent en una candidatura conservadora-maurista. Malgrat tot aconseguí que la senyera onegàs al balcó de la Sala i, posteriorment, continuà l'amistat, a pesar de les crítiques dels seus correligiona-

ris, amb homes nacionalistes i d'esquerres, com el Dr. Emili Darder, últim batlle republicà de la Ciutat de Mallorca o en Francesc de Sales Aguiló. Pel gener del 1917, tal com ens ho descriu en Joan Estelrich a "l'Anuari de la Llengua Catalana 1917", organitzà amb èxit apoteòsic les "Diades de la Llengua Catalana" i, a la fi, amb tot el que representava de valentia i de risc en aquells temps, signà el famós "Manifest" d'adhesió als escriptors catalans juntament amb el seu fill en Llorenç Maria Duran.

Però de la mateixa manera que el primer moviment socio-lingüístico-cultural inquer es desenvolupà dessota d'una ideologia Regionalista i Conservadora, amb l'Església com a teló de fons; el segon, molt més fugaç, ho féu d'acord amb un programa clarament Progressista i Nacionalista, especialment pel que fa referència a alguns dels seus animadors.

L'activisme d'aquell segon moviment es va nuclear a l'entorn de certes personalitats intel·lectuals i polítiques íntimament relacionades amb l'Institut de Batxillerat que fundà a Inca la Segona República i que s'ubicà a les dependències del Convent de Sant Domingo fins a la seva desaparició. D'entre elles en sobresurt una, la d'en Francesc de Sales Aguiló.

Es indubtable que la forta personalitat d'aquell nacionalista integral que fou en Francesc de Sales Aguiló, catedràtic, intel·lectual de sòlida formació, membre de l'executiva de l'Acció Republicana de primer i d'Esquerra Republicana després i tinent Batlle de l'Ajuntament de Ciutat, no tan sols hagué d'exercir una influència determinant sobre el claustre de professors de l'Institut, del qual n'era director, sinó també sobre els altres membres del seu partit que aleshores tenien la majoria a l'Ajuntament, i d'una manera molt especial sobre n'Antoni Mateu i Ferrer, autor de la primera retolació en català dels carrers d'Inca d'ençà el Decret de Nova Planta i també sobre en Marc Ferragut.

Es, doncs, partint d'aqueixes bases que avui podem entendre que el primer intent seriós de normalització lingüística a nivell institucional, és a dir, fer del català una eina universal, es dugués a terme durant aquell període de canvi. Fou en Mateu que, adonant-se de l'enorme importància dels símbols, del quotidià, del que penetra fàcilment pels sentits, el rostre del poble, en definitiva, escometé amb èxit la primera retolació en català dels nostres carrers, la qual va durar fins a l'esclat de la guerra civil.

El tercer moviment socio-lingüís-

tico-cultural inquer neix 32 anys després de finida la guerra. Entremig resten molts d'anys de silenci, un silenci bellament reflectit a l'escrit des de l'exili d'en Francesc de Sales Aguiló: "Mallorca és, ara, una veu que calla, perquè sofreix i perquè no pot parlar la seva llengua".

Aquest tercer moviment inquer que encara és ben viu es nuclea a l'entorn de l'Obra Cultural Balear, la qual s'establí a la nostra ciutat a començaments de la dècada dels 70.

A poc a poc l'OCB estén la seva xarxa d'influències, penetrant especialment en els centres públics d'ensenyament inquer i posteriorment en les institucions públiques, car llavors ja era ben conscient que calia aprofitar la situació de canvi polític per a normalitzar la nostra llengua a tots els nivells. Tampoc no seria just oblidar el seu activisme lingüístic i cultural en vida del General Franco i al llarg de la transició, la restauració de festes populars perdudes i que tenien una forta significació mallorquinista, la impartició de classes de Llengua i Cultura Catalana, tant per a catalano-parlants com per a castellano-parlants. I, en definitiva, l'exemple permanent d'una fidelitat insubornable al poble, a la seva llengua i a la seva cultura.

Es precis esmentar, sense menyspreu de ningú, el treball eficaçíssim de l'Institut Berenguer d'Anoia i l'Institut de Formació Professional per a la normalització del català. Els qui estimen de veres la nostra llengua els han d'estar força agraïts.

També cal fer pública la bona disposició dels col·legis del Beat Ramon

Llull i de la Salle per haver-se fet congressistes.

Però és durant el primer consistori democràtic que es reprèn la normalització lingüística i cultural a nivell institucional, mercès a un grup de regidors pertanyents a l'OCB. És aleshores que es preparen classes de català par al funcionariat, que la llengua esdevé viva als Plens, a les Actes, que s'imparteixen classes de català als ciutadans, que es mallorquinitzen les festes populars i que se'n ressusciten d'altres i que, a la fi, es retolen els carrers d'Inca en català, tot entremig de fortes pressions i lamentables incomprendiments, molts de pics més dels catalano-parlants que dels castellano-parlants.

Tanmateix, lamentant que l'obra periodística de Miquel Duran no hagi tingut continuïtat, vull aprofitar l'avinentesa de citar l'enorme esforç d'un grup d'inquers per a normalitzar la nostra premsa. Em referesc, naturalment, a la gent que féu possible la revista en català RAIGUER.

Per acabar aquest parlament pens que els inquers hauríem de fer unes reflexions serioses sobre la nostra llengua, el seu estat actual. Hauríem d'ésser conscients de la tasca que tenim al davant nostre per fer del català una eina universal. Tenim, a més a més, una necessitat vital d'una premsa en català que no morí per falta d'ajut o per desencoratjament, i d'una ràdio també en el nostre idioma. I a la fi hem d'esforçar-nos a facilitar la integració dels inquers que vénen d'altres terres, car ells tenen el dret de saber la nostra llengua, i de sentir-se tan mallorquins com els que ho són d'avior.

De cap de les maneres no hem d'oblidar la urgència de normalitzar la llengua a nivell institucional. Esper, donada la bona disposició del nostre Ajuntament envers aquest Congrés, un canvi d'actitud respecte a la nostra

llengua. I el convid a continuar la normalització interrompuda el 1981, precisament quan Antoni Pons i Sastre, actual batlle, accedí a l'Alcaldia d'Inca.

Tots hem de fer una pinya per a salvar la nostra llengua: institucions públiques i privades, partits polítics, sindicats i ciutadania en general. I finalment mai no ens haurem de deixar envair per la temença d'ésser qui som, per falsos complexos d'inferioritat, car només arribarem a fer coses importants, veritablement universals, quan, com Ramon Llull o Joan Miró, deixem de banda manlleus idiomàtics i culturals estranys que, si més no, no assoleixen res més que submergir-nos en un estúpid provincianisme o en la més espantosa mediocritat.

Jaume Armengol i Coll

FOTO M.A. QUETGLAS

jaime estrany

equips para oficina

Bisbe Llompart, 79 Tel. 501510

INCA - Mallorca

D. N. I. 42942842

DISTRIBUIDOR
OFICIAL

RICOH

COPIADORAS

HERMES

ESCRITURA ELECTRONICA

mobel linea, s. l.

MUEBLES OFICINA

Talleres Torgo S.A.

**NUEVO PEUGEOT 205 GTX
UN COCHE DE ESPIRITU JOVEN Y DEPORTIVO**

C/ Miquel Bisellach. 66 — Tel. 50 15 47 — INCA

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

HORITZONTALS

1- Donar un altre color. Al revés, s'ajusta a unes regles. 2- Pronoms. Consonant. Vocal. Article. Consonant. 3- Hi ha mal temps a la mar. En tenim dins la boca. 4- Consonant. Aconseguir els doblers d'una factura, al revés. Símbol del sodi. Consonant. 5- Pronom. Ràfega de vent. Pronom. 6- Poble de Mallorca. Vocal. Educ als animals. 7- Consonant. Article contracte. Personatge que treballa al cinema o al teatre. 8- Femení, de forma rodona damunt columnes. Catalunya. 9- Vocal. Part del cos. Sortir. 10- Notes d'una conferència. Consonant.

VERTICALS

1- Quan fa trons i llamps. 2- Nom de lletra. Pronom. Al revés, metall. 3- Consonant. Al revés, contrari de parlar. Vocal. 4- Al revés, inflor. Lluminitat acompanyada de tro. 5- Vocal. Consonant repetida. Vocal. De forma cúbica.

6- Al revés, terminació verbal. Al revés, té coneixement de causa. Vocal. Consonant. 7- Al revés, incògnita. Vocal. Infusió d'herbes, al revés. 8- Consonant. Vocal. Al revés, que diu la veritat. 9- Al revés, més enfora. Al re-

vés, animal. 10- Bocí de roba. Bo de caràcter. 11- Vocal. Consonant. Deixar de viure. 12- Al revés, superfície on s'hi reflecteixen els objectes. Vocal.

Maria del Mar Pons

SOLUCIONS EN EL PROXIM NÚMERO

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							●					
2			●		●		●	●			●	
3						●						
4		●						●			●	
5				●	●					●		
6							●		●			
7		●			●	●						●
8							●					
9	●		●			●						●
10	●	●						●			●	●

CALZADOS

Cunium, s.a.

INCA

C/. Canónigo Quetglas, 69 - Tel. 50 11 59 - INCA (Mallorca)

BAR LLABRES

ESPECIALITAT EN TAPES VARIADES

Plaça Santa Maria la Major

INCA

FITXATGES DEL
"C.D. CONSTÀNCIA" PER
A LA PROXIMA TEMPO-
RADA.

Encara que pugui semblar avorrit parlar de futbol després del Campionat del Món, no queda més remei que començar a parlar d'aquest esport un any més. L'equip d'Inca, el "C.D. Constància", torna a ésser actualitat en aquest temps que separa la temporada passada de la vinent. Gairebé la meitat dels seus jugadors són baixos: Gabaldón, Lima, Moranta, Planas, Massip, Flexas, Corró, Jaume, Ferrer (que es retira del futbol) i el màxim

golejador de l'última temporada, el veterà Viquer. Aquest darrer no renova -segons hem sabut- per no haver estat acceptades per la directiva les seves condicions; demanava 900.000 pessetes, entrenar només tres dies per setmana i poder començar els entrenaments a mitjans d'agost.

Les altes, en canvi, han estat poques. La nova directiva -presidida per Josep García- s'ha imposat com a prioritària la reducció de la plantilla de 25 a 20 jugadors. Així, només han fitxat: Damià Varela -que ve del "Calvià"-, Bibiloni -del "Sóller"; i Jaume

Serra (extrem), Joan Mas (davanter centre) i Lluís Expósito (lateral dret) tots ells provinents del "CIDE".

Del planter local del "Sallista-Constància" jugaran, al menys la pre-temporada, amb el primer equip quatre jugadors: Mantilla, Planisi, Morro i Ferrer.

Això és tot fins ara, i segons la directiva només hi podrà haver dues altes més de jugadors que ja són aparaulats.

Afegirem, per acabar, que han signat nous contractes amb el Club l'entrenador Pere Gost i el mig Pere Quetglas.

Pere Castelló Bergas

FOTO M.A. QUETGLAS

FOTO VIDEO

ALEXANDRO

Reportajes

Foto y video

Carnet al instante

Material para aficionado

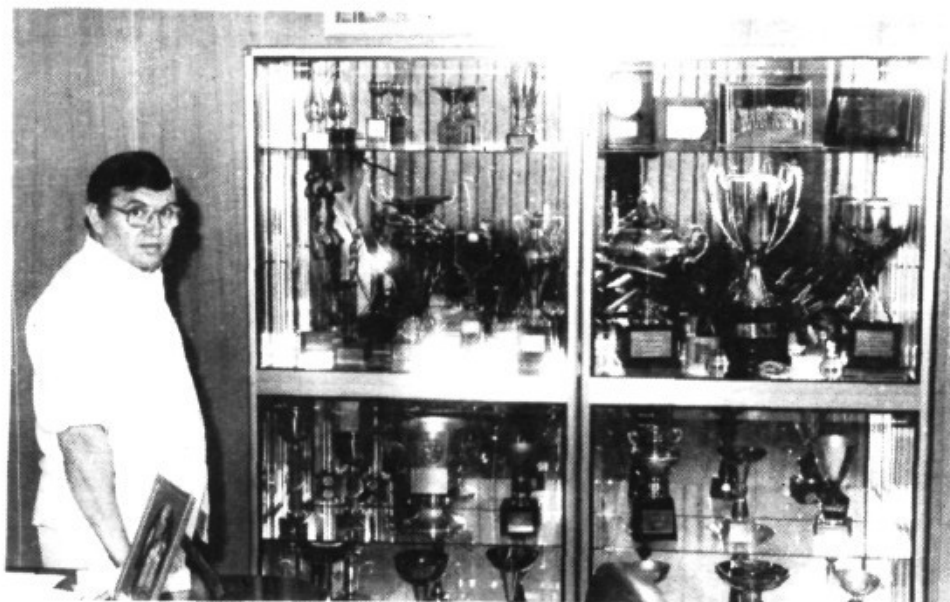
C/. De la Pau, 42 - Tel. 50 16 26

INCA

RENUNCIA DE "LA GLORIA" DE BASQUET A LA 1ª B PER MANCA DE MITJANS ECONOMICS.

L'equip "pastisser" de bàsquet LA GLORIA, ha renunciat a la seva possibilitat de competir a la Primera divisió, grup B, per no haver pogut arribar a un acord amb cap "sponsor" que li donàs el necessari suport econòmic. La reducció de trenta-dos a vint-i-quatre equips d'aquesta divisió ha motivat un encariment del pressupost de prop de cinc milions, la qual cosa ha fet refredar a qualsevol possible "sponsor". Allò que hagués augmentat les despeses de forma més considerable era la fitxa d'un altre estranger, cosa imprescindible si es volia fer un paper digne a primera.

D'altra banda, el club LA GLORIA ha renovat el contracte amb alguns jugadors

per continuar a la segona divisió; aquests són: Villa, San Emeterio, Xisco Borràs i Manuel García II i, possiblement García I. També ha fitxat a Rodolfo Martínez- que ja va jugar a l'equip fa dues temporades-, i s'està pendent del que decidescuin Gamisans i Servera, fins ara jugadors de l'equip de les Avingudes, CASINO-PATRONATO.

FOTO PAUERAS

Així doncs, no podrem veure el nostre equip de bàsquet a Primera Divisió. Esperam, però, que això no desmoralitzi al seu president Joan Sastre i que aquest provi una vegada més d'ascendir fent tot el possible perquè LA GLORIA sigui, un any més i amb els mitjans propis, el millor de la seva categoria.

Pere Castelló Bergas

cada setmana té un **dijous**

Poesia

ANTONI ALOMAR

I

Treu-la del pit i posa-la en el camí
De l'orientació i l'aprenentatge

I que l'esperit creador del mar
Aculli
El magnífic sentit de la seva presència.

II

Batega la pell
Quan l'esquema
Universal del joc
Espurneja uns remes a la fruita més amorosa de la branca.

III

Pren l'alè de perles i arenes d'or
Engendra l'extens paisatge dins la sensible harmonia
De la frescor i el suc.

IV

Oh, Amor!
La natura obrint-nos la fantàstica hora del rellotge.
La plaent i subtil aparença del gra i la salut.
La minúscula clivella de l'afany i del somriure.

LLIBRES

JOXE AUSTIN ARRIETA, La sobretaula del 15 d'agost. Ed. Columna, Barcelona, 1986 (versió de Maria Antònia Oliver)

LA REALITAT BASCA A EXAMEN

Per raons que ara no ens detindrem a examinar, però que tothom intueix, el desconeixement per a la majoria dels ciutadans de les literatures de l'Estat espanyol és considerable i lamentable.

Si en el cas de la literatura gallega és relativament fàcil poder-la llegir, en el cas de la literatura en euskara, si no es tenen coneixements de l'idioma, és del tot impossible. Per això és un motiu de satisfacció la traducció recent de la novel·la La sobretaula del 15 d'agost de Joxe Austin Arrieta. Si no anam errats és la primera traducció d'una novel·la basca al català. Tant de bo fóssim al començament d'una presència més continuada de la literatura euskara a les nostres llibreries. En castellà, tenint en compte que és la llengua que hem de fer servir els catalanoparlants per poder accedir, via traducció, al coneixement de moltes literatures, tampoc no és gaire abundosa la presència de la literatura basca. Ens ve a la memòria la traducció de la novel·la de Mario Onaindía -dit sigui de passada un dels polítics més honests que suren del país- Grand Place (Ed Akal).

La novel·la d'Arrieta com la d'Onaindía té com a teló de fons la realitat basca. La novel·la, a més de contenir els elements estètics indispensables, és l'espai per reflexionar sobre l'entorn que envolta l'escriptor. En realitat això és el que han fet sempre els grans novel·listes, des de Joanot Martorell a Thomas Mann.

L'estructura de La sobretaula... es fonamenta en els jocs de perspectives temporals passat-present. La trama de la novel·la és molt simple: una família es reuneix la festa del 15 d'agost per dinar. Això és el pretext usat pel novel·lista per presentar, mitjançant els records d'una família, els diferents aspectes de la història i la realitat basques.

El narrador, i protagonista alhora, és el fill jove de la família. Es a través seu que es narra tota la novel·la, com a tal és un narrador del tot competent. Es poden distingir tres nivells quant a la narració; el primer en què el narrador-protagonista reflexiona més que no pas conta, en aquests casos utilitza la segona persona; el segon en què es limita a narrar, aquí usa la tercera persona; i finalment hi ha un tercer nivell en què el narrador deixa que siguin altres membres de la família els qui duguin la veu narrativa. D'aquesta manera s'aconsegueixen diferents punts de vista sobre els fets narrats, cosa que ens

dóna una visió múltiple i, per tant, més complexa de la realitat.

Dins la novel·la s'ha de destacar el tractament del temps. Es tracta d'una temporalitat reduïda; això és, narrar amb una quantitat breu de temps uns episodis que tenen una durada real extensa; així en una tarda, la del 15 d'agost de 1965, ens són narrats fets molt allunyats en el temps de la història familiar.

En la novel·la hi ha un seguit de temes constants (la presència omnímoda de la guerra civil; la presència de la mitologia basca; la llengua perseguida; l'educació repressiva, etc) que són vists, i això és l'interessant, des de la perspectiva d'un al·lot que comença a descobrir la realitat exterior. La sobretaula... és, en certa manera, una novel·la d'aprenentatge.

No ens trobam davant d'una gran novel·la, però sí davant d'una bona novel·la, escrita, endemés, amb una honradesa intel·lectual digna de ressaltar. I això s'agraeix molt, en un temps d'indigència intel·lectual i moral com els que vivim.

Jeroni Salom

La bona cuina

CALDERETA DE LLAGOSTA (Ciutadella de Menorca)

= 1/2 kg de llagosta per cap.

= Posar un calderó al foc amb oli.

= Preparar les llagostes (tallar-les, separar del mascle el negre i el rosa de la femella i deixar-ho en reserva. Llevar-los el cuc passant-li la banya llarga).

= Sofregir en el calderó la llagosta amb sal.

= Quan està sofregit es treu la llagosta i s'hi posa ceba en quantitat, pebre verd, alls, tomàtiga i julivert.

= Després es posa tot amb la llagosta dins un calderó gros.

= S'hi afegeixen dos plats d'aigua per cada convidat que hi hagi i un parell més perquè es vegi que no escatimam.

= Ha de bullir tot 1/4 d'hora.

= Es fa un capoladís ("picadillo") d'alls, julivert i avellanes. Es mesclen els ous i el fetge, prèviament fregits, amb el capoladís. També s'hi posen 4 o 5 galletes maries, tot es mescla i ha de bullir 5 o 6 minuts més.

= En tot moment convé que hi hagi damunt la taula un bòtil ple de GIN de Menorca.

BON PROFIT

Immaculada Cortès

Calzados Herrera

LES OFRECE:

Ultimas modas al mejor precio y su gran surtido en zapatos de piel y deportivos.

LOS JUEVES EN EL
MERCADO DE LA PLAZA DE
ESPAÑA

Cran Via de Colon 188 - Tel. 50 36 96 INCA - Mallorca

Cafeteria Mallorca

entrepans
tapes variades
plats
combinats

Av. Reis Catòlics.

cant. Pl. Mallorca

PLAÇA ST. DOMINGO

Una imatge per la Història

Instal·lacions elèctriques i sanitàries
 Redes en baixa tensió
 Aèrees i subterrànies
 Estacions transformadores
 Porters elèctrics
 Projectes i pressupostos

**Eléctrica
 Plandolit, S.A.**

Santiago Russinó, 229
 Tel. 50 16 48
 Inca (Mallorca)

Floristeria

Prohens

*Flores naturales
 y artificiales
 Servicio a domicilio*

C/. Palmer, 34 Tel. 501910
 Lluc, 250 · 1.ª Tel. 500237
 INCA - Mallorca

PELUQUERO UNISEX

Calle Martín Médico, 20 · Tel. 503013 · Inca

Para mayor comodidad RESERVE HORA

NUEVO CAJERO AUTOMATICO EN INCA

Para un mejor servicio a
nuestros clientes, hemos
incorporado a nuestra red
de Cajeros Automáticos
Tarjeta "SA NOSTRA", un
nuevo cajero en:

Inca
C/. Jalme Armengol, 69

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

COMODA, FACIL, SEGURA, RAPIDA, ACTUAL.

Cajero Automático

**TARJETA
"SA NOSTRA"**

736309827263948747
SER. ANTONIO
CADUCA 00.00

**SIRVASE
AUTOMATICAMENTE**

Pizzeria Cafeteria

STROMBOLI

Gran Via Colón, 24

INCA

Tel. 50 43 15

Botiga

La Florida

Plaça Espanya, 19

Inca (Mallorca)

FÀBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

Gran Via de Colón

INCA

Telèfon 50 19 00